

VŠEHRD

LIST ČESKOSLOVENSKÝCH PRÁVNÍKŮ

Nové označení soudů.

Dr. Karel Gerlich (Brno).

Dnem 15. března t. r. vstoupil v platnost zákon z 9. listopadu 1928 č. 201 Sb. z. a n. o úpravě některých organizačních otázek v oboru soudnictví. Zákon tento znamená zase nový krok k zjednodušení naší soudní organizace a k unifikaci civilního řízení soudního v zemích historických a na Slovensku i Podkarpatské Rusi. Nezabývá se sice podstatou věci, ale zjednodušuje aspoň zevně, v názvech soudů.

Zákon tento platí pro území celé republiky a stanoví pro všechny řádné soudy civilní a občanské soudy trestní nově jednotné označení: krajský soud, jde-li o sborový soud první stolice, a vrchní soud, jde-li o sborový soud druhé stolice. Názvy nejvyššího soudu a okresních soudů zůstávají. K uvedeným názvům soudů krajských a okresních připojuje se ještě další označení, vykonávají-li výhradnou pravomoc ve věcech civilních (na př. okresní soud civilní pro vnitřní Prahu, okresní soud civilní pro Brno-město, krajský soud civilní v Brně), exekučních (okresní soud exekuční v Praze), trestních (krajský soud trestní v Praze, krajský soud trestní v Brně, okresní soud trestní v Brně) nebo obchodních (krajský soud obchodní v Praze, okresní soud obchodní v Praze). Ježto zákon platí i na Slovensku a Podkarpatské Rusi, máme nyní též krajský soud v Bratislavě, Užhorodě, vrchní soud v Bratislavě a Košicích atd. Toto zavedení jednotných názvů jest jistě velmi výhodným zjednodušením a usnadněním úředního styku, neboť dosavadní značná pestrost označení soudů byla začasť příčinou nesprávného adresování i častých omylů a z nich plynoucích škody stran.

Dosavadní označení soudů spočívalo na řadě zákonů z různých, ponejvíce starších dob. § 48 zákona o soudní organizaci z 27. listopadu 1896 č. 217 ř. z. ponechal v platnosti názvy soudů podle nejvyššího rozhodnutí ze 14. září 1852 o sborových soudech první a druhé stolice (vyhlášeného minist. nařízením z 19. ledna 1853 č. 10 ř. z.), kterým stanoveny názvy krajských, a vrchních zemských soudů, a podle zákona z 11. června 1868 č. 59 ř. z. o organizaci soudů okresních. Označení soudů obchodních upraveno § 8 cit. nejv. rozhodnutí. Dosud jediný náš soud exekuční v Praze byl zřízen vlád. nařízením z 26. srpna 1926 č. 165 Sb.

z. a n., vydaným na základě zákona z 15. října 1925 č. 213 Sbírky, kterým se upravuje soudnictví v hlavním městě Praze. Pokud jde o Slovensko, tu označení soudů okresních, sedric (soudní stolice) a soudní tabule nebyla sice zákonem zavedena, nicméně ve skutečnosti se užívají a také §§ 54 a 55 obč. s. por. (zák. čl. I/1911) jich v ustanoveních o vnitřní soudní organizaci používají. Všechny uvedené předpisy pozbývají novou úpravou zákona č. 201/1928 platnosti. Zákon ten však výslovně v § 15 (1) ustanovuje, že všeobecné předpisy organizační jakož i všeobecné předpisy o příslušnosti soudů v civilních právních věcech a v záležitostech trestních se tímto zákonem nemění.

Zároveň upravuje nový zákon tituly soudců, které jsou »soudce« pro soudce druhé skupiny bez funkčního služného a »okresní soudce, soudní rada a vrchní soudní rada« pro soudce v VII. až V. stupnici funkčního služného. Tituly presidentů, vice-presidentů, jakož i radů nejvyššího soudů zůstávají. Novinkou jsou tituly prokurator a vrchní prokurator pro přednosty státních zastupitelství a vrchních státních zastupitelství. Titul generálního prokurátora zůstává, zrušuje se však titul »generální advokát«, na jehož místo nastupuje titul »náměstek generálního prokurátora« pro úředníky generální prokuratury na služebních místech systemisovaných v III. stupnici funkčního služného.

Novou zákonou tuto úpravu pojmenování soudů nám přinesla chystaná reforma a unifikace civilního řízení soudního.¹⁾ Nezůstala na ní však bez vlivu ani reforma veřejné správy provedená organizačním zákonem č. 125/1927. Mním tím zejména odstranění pojmenování »zemský« z názvů soudů. Při sborových soudech první stolice šlo již jen o historickou reminiscenci, takže jest přizpůsobení ostatním soudům a skutečnému stavu zcela na místě. Překvapuje však poněkud při sborových soudech druhé stolice, jimž název vrchní »zemský« soud nebyl ponechán, ačkoliv pojmenování »zemský« v názvech jiných úřadů i kromě zemských úřadů (politických) zůstalo (na př. zemské finanční ředitelství, zemské vojenské velitelství). Stalo se tak zřejmě pod vlivem nové organizace správy dle zemí, protože na Slovensku a Podkarpatské Rusi se obvody soudních tabulí v Bratislavě a Košicích a na jich místa nastupujících vrchních soudů nekryjí s územím země Slovenské a Podkarpatoruské.²⁾

¹⁾ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona (senátní tisk 601/1928) sice uvádí, že v rámci úpravy úřednických titulů prováděná úprava titulů soudcovských vyžaduje též úpravy pojmenování soudů, aby tituly pokud možno nejvíce vystihovaly vykonávanou funkci, a proto že do osnovy byla zahrnuta též ustanovení o jednotném označení soudů. Z tohoto odůvodnění osnovy ale nelze snad dovozovati, že opravdu unifikace soudního názvosloví v republice byla provedena jen jaksi mimochodem při úpravě úřednických titulů všech kategorií.

²⁾ Také důvodová zpráva odůvodňuje název »vrchní soud« podobným způsobem. Kromě toho ještě uvádí nevhodnost názvu »vrchní zemský soud« pro sborové soudy druhé stolice, nepodrželi se označení »zemský« pro sborové soudy stolice první.

Touto novelou dotklo se sice zákonodárství organizace soudní jen na povrchu, nepouštějíc se vůbec do řešení vlastních otázek organizačních. Přesto však znamená reformu dosti značnou a určitý pokrok v právní unifikaci.³⁾ Doufejme, že také konečná kodifikace civilního řízení soudního nedá již na sebe dlouho čekat a že tímto zákonem učiněn byl první krok k praktickému jejímu provádění.

K syllabu papeže Pia IX.

(Studie o názorech církve římsko-katolické na poměr mezi státem a církví.)

Rudolf Wierer (Brno):

(Dokončení.)

Zavržení principu odluky církve od státu neznamená ovšem, že církev zamítá odluku v každém případě. Ba tam, kde církev byla spoutána cesaropapistickým sklonem domácího zákonodárství, jako v kantonu ženevském před rokem 1907., působí nezřídka sama církev k tomu, aby odluka byla uzákoněna (Böckenhoff, str. 124). Také nestaví se církev k odluce zamítavě tam, kde stát nemá rázu nekonfesijního a kde dopřává církvi plné svobody, ba i některých výhod, jako ve Spojených státech severoamerických a v Belgii. Zásadně však odmítá církev odluku všude tam, kde dříve platil konkordát nebo kde stát nabývá rázu nekonfesijního a konečně ve státech, které přes princip odluky ponechávají v platnosti zákony omezující jak nabývání jmění církvemi tak i rozvoj činnosti duchovenstva hlavně řádového (v Mexiku, Francii a Portugalsku).

Jako bludy o poměru státu k církvi v oboru vyučování školského uvádí Syllabus tyto názory:

1. Veškerou správu veřejných škol, v nichž se vzdělává mládež některého křesťanského státu, s vyloučením biskupských seminářů, v určitém ohledu jest přiřknouti státu tak, že žádné jiné moci není dáno právo zasahovati do školské kázně, udílení hodností akademických a jmenování učitelů.

2. Blaho státu vyžaduje, aby školy obecné byly přístupné mládeži všech tříd společenských a aby vyšší vědecké vzdělávací

³⁾ Není proto bez zajímavosti, že důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona z 19. ledna 1928 č. 23 Sb. (sen. tisk 123/1926) prohlašovala, že úprava oním zákonem provedená jest poslední částečnou úpravou před konečnou unifikací. Avšak proti úmyslu ministerstva spravedlnosti vyšla ještě v tomtéž ročníku Sbírký zákonů novela další.